

СЕРГІЙ ЧЕМЕРКІН ІНТЕРНЕТ У ІНТЕРНЕТІ

Всесвітня Мережа стала активним засобом комунікації і сприяла появі нових слів, серед яких назви комп'ютерних процесів, елементів програмного забезпечення, і, безумовно, назви, безпосередньо пов'язані з Інтернетом. При таких новотворах важливу роль відіграють означальні форми, адже саме вони дають можливість більш повно зрозуміти значення нового слова чи словосполучення в контексті. Серед групи означень через свої специфічні властивості відокремлено стоїть прикладка. Адже прикладка — це особливий різновид зв'язку між означенням і означуваним словом, де перше з них (як правило, іменник) є виразником якості, властивості, сукупності якостей чи властивостей, певної родової ознаки та ін. другого слова. У такому зв'язку означення виражає не лише якість конкретної субстанції чи явища, а й показує властиву цій субстанції чи явищу сукупність ознак, а відтак родові ознаки субстанції чи явища. На ґрунті такого взаємозв'язку виникає залежність одного слова від іншого, у якій залежне слово і є власне прикладкою.

Помічено, що однією з найчастотніших прикладок у Мережі є слово *Інтернет*. В граматичному аспекті прикладка *Інтернет*, як правило, виражає ознаку належності, стосунку щодо означуваного слова.

Іменник-прикладка *Інтернет* виступає означенням багатьох слів — як загальновідомих, так і нових. Сьогодні нікого не здивуєш такими сполученнями, як *Інтернет-сторінка*, *Інтернет-конференція*, *Інтернет-ЗМІ*. Крім того, функціонує велика кількість комп'ютерно-технічних термінів із цією прикладкою: *Інтернет-лінк* ('активізоване посилання на сторінку в Інтернеті'), *Інтернет-ресурс* ('інформаційний простір, який можна використовувати із визначеною метою'). Масового поширення набули терміни із економіки, фінансів, банківської справи, дотичні до Інтернету: *Інтернет-маркетинг*, *Інтернет-консалтинг*, *Інтернет-банкінг*. Є ще й утворення, які можна схарактеризувати як такі, що мають певний стилістичний відтінок: *Інтернет-злодій*, *Інтернет-знайомий*, *Інтернет-майдан*.

Слово *Інтернет* у функції прикладки стало таким частотно вживаним, що іноді здається, ніби слово без цього означення вживатися не може, тобто межа між означенням і означуваним словом стерлася (як це відбулося, наприклад, у словах *лист-запит*, *хліб-сіль*). У таких сполученнях, як *Інтернет-домен* (*домен* означає 'область, регіон розміщення об'єкта у мережі Інтернет'), *Інтернет-провайдер* ('той, хто надає послуги з доступу до Інтернету'), *Інтернет-трафік* ('кількість інформації, що проходить каналами зв'язку із Інтернету'), на перший погляд, може здатися, ніби стерлася означальна функція першого іменника, відповідно можна зробити висновок, ніби таке сполучення за своїми функціональними властивостями вже нагадує слово. Однак, така точка зору неправильна. Цьому є пояснення. Наприклад, в Мережі паралельно із сполученням *Інтернет-домен* вживається і слово *домен*. Зважаючи на значення цих форм, можна помітити, що у словосполученні *Інтернет-домен* виявляється надлишковість, тут прикладка *Інтернет* означає те, що уже закладено у значенні слова *домен*. Звісно, якби таке сполучення можна було використовувати при наданні певного стилістичного відтінку (як, наприклад, *Дніпро-ріка*, *ягода-малина*), де вживання повтору в значенні було б виправданим, то вказана форма могла б існувати в мові, але важко погодитися, що слово-комп'ютерно-технічний термін може мати певний стилістичний відтінок. Отже, слово *домен* використовується на позначення поняття, пов'язаного лише з Інтернетом, а тому поєднувати це слово з прикладкою *Інтернет* недоцільно. Тому вважаємо вживання сполучення *Інтернет-домен* неправильним. Треба вживати *домен*.

У сполученні *Інтернет-провайдер* перше слово виконує саме означальну функцію, адже останнім часом *провайдер* використовується на позначення не лише того, хто надає послуги з доступу до Інтернету, а й того, хто надає послуги, наприклад, із мобільного зв'язку, кабельного телебачення. Тобто, беручи до уваги розширення значення слова

провайдер, перше слово у сполученні *Інтернет-провайдер* виконує функцію означення, а відтак таке сполучення можна вживати без застережень.

Це ж можна сказати і щодо словосполучення *Інтернет-трафік*. Слово *трафік* (від англ. *traffic* '1) рух; транспорт; 2) кількість перевезених пасажирів за певний період') відоме нам із таким самим значенням, що й у англійській мові, — 'рух' (наприклад, FM-станції сьогодні інформують про *автомобільний трафік* на вулицях Києва), а також із значенням 'перевезення, переміщення' (таке значення закладене у назві відомого американського блокбастера «*Трафік*» про перевезення наркотиків із Мексики до США). Відповідно слово *Інтернет* у цьому сполученні правильно вжите у контексті.

Частотне сьогодні *Інтернет-банкінг* ('набір банківських послуг, що надаються банком через Інтернет') ще раз засвідчує те, що тут *Інтернет* — теж прикладка, яка цілком природно вписується в нормативні параметри. Адже у фінансовій сфері є і *електронний банкінг* ('надання банківських послуг через електронні засоби'), і *PC-банкінг*, або рідше *ПК-банкінг* ('здійснення банківських операцій із застосуванням персонального комп'ютера'), і *мобільний банкінг* ('виконання банківських операцій за допомогою мобільного телефона'), і навіть просто *банкінг* (з англ. *banking* 'банківська справа').

Нерідко означуваним при прикладці *Інтернет* виступає не одне слово, а словосполучення, навіть поширене, наприклад: *Інтернет-картка «SACURA»*, *Інтернет-судовий процес*, *Інтернет-група підтримки*, *Інтернет-відділ Головного управління інформаційної політики Адміністрації Президента України*.

Принагідно варто зазначити, що така частотність використання слова і тісна взаємодія його з іншими словами, а також активна мовна практика дають усі підстави писати цю прикладку із головним словом через дефіс. Звичайно, більшість сполучень з іменником *Інтернет* ще не закріплені нормативно, тому написання буває різним. Найчастіше в Інтернеті, а також в інших засобах масової інформації прикладку *Інтернет* пишуть із означуваним словом через дефіс. Та трапляються випадки і написання окремо, наприклад, *Інтернет гімназія* та ін.

Прикладка *Інтернет* не узгоджується з означуваним словом у відмінку, а тому завжди має зовнішні ознаки іменника чоловічого роду однини у називному відмінку, виступаючи при цьому, звісно ж, означенням. Прикладка *Інтернет* завжди стоїть у препозиції, вона настільки активно закріпилася на цьому місці щодо означуваного слова, що зустріти її у постпозиції неможливо. Це значною мірою завдячується і вихідній формі, запозиченій із англійської мови, де у сполученні двох іменників перший виконує роль означення, пор.: *a table lamp* ('настільна лампа') та *a lamp table* ('столік для лампи', 'кламповий столик'). Форми на зразок *Internet technology* та *Internet shop* дали поштовх і утворенням на українськомовному ґрунті. Але ж в українській мові роль пресубстантивного означення здебільшого виконує прикметник і дещо рідше — іменник-прикладка. Ймовірно, така граматична практика сприяла реалізації англійських словосполучень із словом-означенням *Internet* в українські саме через іменники-прикладки.

Слово *Інтернет* в усіх його граматичних значеннях (так само і в ролі прикладки) дедалі послідовніше вживається в українськомовних текстах у Мережі кирилицею. Звісно, знайти це слово, записане латинською графікою, ще можна, та частотність вживання таких слів помітно падає. Про це свідчить статистика. Наприклад, за результатами пошуку в пошуковій системі «Яндекс» (одна із найпотужніших російських пошукових систем, яка здатна диференціювати знаки української абетки) слів *Інтернет* та *Internet* перших за кількістю фіксується у 1,5 рази більше. Крім того, відсортовані за датою створення сайту приклади *Інтернет* «свіжіші», ніж *Internet*. Такий результат — показник того, що слово *Інтернет* у Мережі частотніше, ніж його аналог, написаний латинськими літерами. Виходячи із вищевказаного, варто зробити такий висновок: слово *Інтернет* у всіх його значеннях варто писати українськими літерами, про що свідчить і активна мовна практика.